

Calidena – Sifat bo‘shliqlarini birgalikda yopish

Global iqtisodiyotda ishtirok etishning asosiy shartlaridan biri bu samarali va xalqaro miqyosda tan olingan sifat infratuzilmasidir (SI). Ichki va tashqi bozorlarda mijozlar va iste‘molchilar tomonidan talab qilinadigan tobora murakkab sifat talablariga javob berish uchun ishlab chiqarish sektori asosan turli muvofiqlikni baholash xizmatlaridan (masalan, sinov, kalibrlash va sertifikatlash) foydalanishga bog‘liq. Ushbu xizmatlar odatda ixtisoslashgan xususiy yoki davlat SI institutlari tomonidan taqdim etiladi va ular foydalanuvchiga yo‘naltirilganlik va xalqaro miqyosda tan olingan sifat mezonlariga asoslangan bo‘lishi kerak. Biroq, ko‘plab rivojlangan va rivojlanayotgan iqtisodiyotlarda sifat bilan bog‘liq xizmatlar har doim ham xalqaro standartlar va foydalanuvchi talablariga bilan mos kelavermaydi.

Muammo ikki tomonlama. Bir tomondan, SI institutlari iste‘molchiga yetarli darajada yo‘naltirilmagan, ya‘ni ularning xizmatlari potensial mijozlarning ehtiyojlarini qondirmaydi. Boshqa tomondan, xususiy sektor iste‘molchilar huquqlarini himoya qilish va ularning (xalqaro) raqobatbardoshligi uchun zarur shart sifatida sifat bilan bog‘liq xizmatlarning asosiy rolini yetarli darajada bilmaydi. Ushbu muammoni qiymat zanjiri bo‘ylab sifat talablarini o‘rganish orqali hal qilish mumkin. Mazkur talablarni va mavjud bo‘shliqlarni hal qilish uchun SI xizmatlari qayerda kerakligini baholash manfaatdor tomonlarga – SI provayderlariga ham, talab qiluvchilarga ham SI xizmatlari nima uchun bunday muhim rol o‘ynashini amaliy tushunish imkonini beradi.

Calidena – bu qiymat zanjirlarida sifatni qo'llab-quvvatlash uchun *Physikalisch-Technische Bundesanstalt* (PTB) tomonidan ishlab chiqilgan va amalga oshirilgan ishtirokchi metodologiyadir. Metodologiya milliy SI foydalanuvchi yo'nalishini kuchaytirishga qaratilgan loyihalarda va sifat bilan bog'liq bo'shliqlarni yopishga qaratilgan qiymat zanjiri tashabbuslarida qo'llanilishi mumkin. U namunaviy qiymat zanjiri bo'ylab sifat jihatlari ko'rib chiqish orqali rivojlanayotgan mamlakatlar va rivojlanayotgan iqtisodiyotlarda SINi yaxshilashni tizimli va barqaror ravishda qo'llab-quvvatlashga intiladi. Jarayonning maqsadi tegishli SI xizmatlari orqali ushbu sifatli mavzularni bevosita hal qilishdir. Jarayon uch bosqichga bo'lingan: tayyorgarlik, ishtirokchi seminar va kuzatish. Butun Calidena jarayoni 18 oy bilan cheklanishi kerak.

Calidena, shuningdek, qiymat zanjiri bo'ylab turli manfaatdor tomonlar guruhlarini jalb qiladi va shuning uchun mijozlar va SI xizmatlarini yetkazib beruvchilar o'rtasida muloqotni targ'ib qiladi. Maqsadli guruhlar SI xizmatlarini yetkazib beruvchilar va ularning foydalanuvchilari, shuningdek, davlat va xususiy tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlovchi tashkilotlar vakillaridir. Foydalanuvchilar va yetkazib beruvchilar o'rtasidagi o'zaro munosabat ularning potensial mijozlari uchun zarur bo'lgan xizmatlarni tushunishni yaxshilashga va foydalanuvchilarning ehtiyojlariga muvofiq sifatli xizmatlarni rivojlantirishga qaratilgan harakatlarni rag'batlantirishga qaratilgan. Hamkorlik bu uzoq muddatda SI xizmatlariga talabni oshirishga qaratilgan standartlar va muvofiqlikni baholash xizmatlaridan foydalanishning afzalliklari haqida xabardorlikni oshirishga yordam beradi. Sifat xizmatini yetkazib beruvchilar o'rtasida hamkorlik va muvofiqlashtirish faoliyatini yo'lga qo'yish Calidenaning asosiy jihatini tashkil etadi. U milliy SINi rivojlantirishning hamkorlikdagi va tizimli jarayonini boshlash hamda biznes yuritish uchun qulay muhit yaratishga qaratilgan. Uzoq muddatli istiqbolda xizmatlar sifatini yaxshilashda xususiy sektorga milliy va xalqaro sifat talablariga muvofiqligini oshirishga, ichki va tashqi bozorlarda raqobatbardoshligini oshirishga, ijro ko'rsatkichlarini oshirishga hamda mamlakatning keng iqtisodiy rivojlanishiga ko'maklashish imkonini beradi.

Calidenani eksport va mahalliy qiymat zanjirlariga ham qo'llash mumkin. Bundan tashqari, metodologiya davlat farovonligini ta'minlash kontekstida, masalan, energetika va suv resurslarini boshqarish sohasida ham qo'llanilishi mumkin. Shuningdek, laboratoriyalar va davlat organlarining inspeksiya organlarini akkreditatsiya qilishni rag'batlantirish orqali tartibga solinadigan sohada SI xizmatlarini kengaytirish mumkin. Garchi Calidena o'tmishda asosan qishloq xo'jaligi qiymat zanjirlarida qo'llanilgan bo'lsa-da, u aylanma iqtisodiyot kontekstida

(masalan, qayta tiklanadigan energiya, chiqindilarni boshqarish va boshqalar) tobora ko'proq amalga oshirilmoqda.

Calidena orqali nimaga erishish mumkin?

- (kichik) korxonalar va iste'molchilar o'rtasida sifat madaniyatini tarqatish
- qiymat zanjiridagi manfaatdor tomonlar tomonidan SI xizmatlariga talabning oshishi va mavjud SI xizmatlarini yaxshilash yoki hatto yangilarini yaratish (bu boshqa qiymat zanjirlari uchun ham tegishli bo'lishi mumkin)
- yuqori sifat standartlariga javob berish orqali yangi bozorlar va mijozlarga kirishni ta'minlash
- resurs samaradorligi va mahsulot sifatini oshirish orqali milliy qiymat yaratish va mahsuldorlikni oshirish
- atrof-muhitni muhofaza qilish va ijtimoiy farovonlikni yaxshilashga hissa qo'shish.

© Christian Schoen

PTB – Germaniya milliy metrologiya instituti

Germaniya milliy metrologiya instituti sifatida PTB 125 yildan ortiq vaqt davomida to'g'ri va ishonchli o'lchovlar bo'yicha Germaniyaning eng yuqori organi hisoblanadi. Bu Iqtisodiy ishlar va energetika federal vazirligining eng yuqori texnik organi bo'lib, taxminan 1900 ga yaqin xodim ishlaydi.

Xalqaro hamkorligi

PTB rivojlanayotgan va rivojlanayotgan iqtisodlarni keng qamrovli SI sohasida qo'llab-quvvatlaydi va shu bilan barqaror iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik rivojlanishga hissa qo'shadi. U Germaniya hukumatining rivojlanish siyosatiga sodiqdir va xalqaro maqsadlarga erishadi (Barqaror rivojlanish maqsadlari, Parij deklaratsiyasi).

Batafsilroq yo'riqnomalar, misollar, mavzuga oid tadqiqotlar quyidagi havolada mavjud www.calidena.org.

Kontakt

calidena@ptb.de